

d'aqueixos llocs, i el plural en què van els següents:

Camí de *les Espines* o «de la Muntanya», que des de Trullars (ross.) passant per Paçà feia cap a les Alberes (xxvii, 85.22). Caseta d'*Espines* te. Agost (xxxvi, 46.15).

DERIVATS. El col·le. *L'Espinal*. No sé a quin dels molts es refereix la dolça cançó popular, que anava tan bé per marcar el ritme de la marxa, en la meua joventut. «Allà dalt, / a *L'Espinal*, / que hi vivia el senyor mestre: / hi anàvem a ballar / per Sant Miquel de setembre: / anem-hi tots dos... / i no massa de pressa: / ai, oïdà, / cap a ballar!». *L'Espinal* te. Riner (xlvi, 111.19). Torrent d'*Espinal*, te. Tuixén (xxxviii, 40.24). *L'Espinal*, te. Pallerols del Cantó (xxxviii, 3.2). Cap de *L'Espinal*, te. Castellàs (xxxviii, 14.5).¹⁵ Pla de *L'Espinal*, en el Montseny, al peu de Les Agudes, entre Santa Fe i Coll de Té (1920...). Bassa de *L'Espinal*, te. Vilafamés (xxix, 5.10). Pla de *L'Espinal*, cap dalt de la muntanya de Xortà (te. Castell de Castells) (xxxiv, 163.6).

En part es podrà tractar de l'abreuament d'un ús adjectiu (paratge *espinal*), com el que resta, en un lloc de gran antigor toponímica: la Serra *Espinal*, de forma allargada, esq. de la Rambla de Cervera, des d'enfront d'aquesta vila del Maestrat tirant al SO. i OSO. (xxviii, 117.19). I en plural, que suposa un deriv. col·le. *Els Espinals*, pda. al SO. de Morella, te. Castellfort (xxviii, 74.12).

L'Espinàs, ross.: pda. prop de Nabitlles, te. Conat (xxvi, 85.5).

Serrat de *L'Espinàs* (cap al Menter), te. Orbanya i Serrat del Camp de ~ a la dr. del r. Lentillà, damunt el poble de Vallmàny (xxvi, 118.14, 119.16, 182.17): no deu estar per *Espinars*, sinó deriv. en -às com ho mostra també el deriv. secundari *L'Espinassera*, te. Terrats, prop del còrrec de Racós (xxvii, 671).

Les Espinelles (pron. -éls), Cerd., pda. de Bolquera prop de la Coma d'Aixeta (xxiii, 8).

Espinosa. (1) Villare *Spinosa* o *villula* id. o *Espinosa*, en docs. de *Cat. Car.* II, aa. 889, 927 i 942 i seg. (II, 16.11, 16.7-16 i 217.10), al capdamunt de l'Alt Berguedà en te. Brocà: «in balle *Bucuranense* in pago Cerdaniae», però es tracta de la zona berguedana agregada al comtat de Cerdanya, aigües avall de La Pobra de Lillet, car afronta «de supertiore parte» amb el riu Llobregat (docs. ja p.p. Mons. xv, 18.4f., 188.2f., 157.8f.; i Udina, *Arch. Co. S. X-XI*, p. 112, 226, 237). (2) Llog. agre. al te. de Toses (alta vall de Ribes), a l'ENE. del cap del mun. [*Valle Espinosa*, a. 1193, cit. junt amb Rocafort, MiretS., *TempIH.*, p. 328]. (3) Barranquet de *La Spinosa* (-óza), te. Bel (xxvii, 119.15). Compost amb *vall*: *Vallespinosa*, poblet de l'Alt Gàia, 4 k. NO. de Sta. Perpètua, el cap del seu mun.

N'és variant formativa *Espinegosa*, te. La Llacuna, escrit així o -agosa, cogn. a Sabadell, *AlcM*; *aspinagóza*, extensa pda., prop d'El Miracle de Solsona que Baraut troba escrit *font d'Espinalgosa* (potser mer error gràfic)¹ (*Hist. del Miracle*, p. 13) i *Espinalgosa* a. 1863, d'extensió 155 jornals i set porques (ib., p. 114). Formació anàloga: *L'Espinegar*, te. Manacor (*AlcM*).⁶⁰

A la Vall de Benasc, vaig recollir, 1965, una pda. de nom semblant *Espigantosa*: sembla metàtesi d'un *Espingatosa, que podria ser contracció d'*Espinegatosa, on se sumessin aquell i una formació paral·lela en -atosa (cf. *Pinatar*, *vinyater* etc.).

ESPINZELLA, vell mas d'Osona, amb esglesieta rural, damunt i esq. de la carretera de Seva a Viladrau, poc després de la collada que separa aiguavessos del Gurri i de la Riera Major.

PRON.: *əspinzəla* oït 1925 a St. Sadurn d'Osormort; confirmat 1990 per Mn. Pladevall, que em deia sense precisar, haver-ne trobat dades antigues, però no figura en les llistes parroquials que publica del S. XII.

En parla Verdager: «La baga d'*Espinzella*, ahont hi ha la Cova d'en Roca Guinarda» (*Ayres del Montseny*, pròleg, p. 9). «*Roch Guinart* y la seva cova, que és en la baga del mas anomenat d'*Espinzella*» (narr. v, dels *Escrits Inèdits*, ed. Casac. I, 154 o 150, n. 18).

²⁰ En una variant, conta J. Pujades (*Dietari* II, 169) «a casa d'en *Spinzell* de Viladrau», 1610, és una de les cases on el Real Concell envia a buscar personatges de l'estament militar, per procedir contra fautors del bandolerisme» (*Rocaguinarda* etc.). No deu ser variant errada ni arbitrària, sinó que un home provinent d'*Espinzella*, establert a Viladrau, li dirien *N'Espinzell*, com a masculí. D'aquí probablement *Espinzell* nom d'una «pagesia» d'Eivissa, segons *AlcM* (un de tants cognoms eivissencs trets de NLL dels Princ., que recollí Mn. Macabich en *Hist. de Ibiza*).

ETIM. Cal dubtar entre tres. (1) La que advoca l'única menció medieval: a. 966: «In --- Taradello, in fine de villa *Spinosa*, prope rio Mulas et de Ossore», a. 966 (diuen perg. orig.: *Dipl. Cat. Vic*): seria dim. d'*Espinosa* (supra); i si la tinguéssim confirmada per altres dades, quasi hauriem d'acceptar-la sense vacillar; però com que no és així, sinó que ja hi ha *Espinzella* en fonts de tradició tan alta i rànica com Pujades, Verdager, l'Avi de l'eivissenc i Pladevall, és prudent desconfiar: no sols perquè en aqueixos docs. ja hi ha formes tan errònies com *Ossore* amb -ss-, i llurs escribes de la casa episcopal podien ja cedir a la temptació d'una fàcil pseudo-etim. curialesca, sinó perquè la síncope d'una o en un deriv. d'un nom tan viu com *espinós*, i *Espinosa*, seria ben xocant.

(2) Una base *SPINICELLA, dim. de SPINA (formada com p. ex. DOMNICELLA > *donzella*, VILICELLA > *Veliella*, MONTANICELLU > *Montanissell*) sí que fóra una base fonètica irreprotxable, amb síncope llavors forçosa; variant formativa d'aquelles *Espinelles* que hem registrat supra (en papers meus, de 1942 veig «troba en docs. antics», però com que escrivia de memòria, i en un altre paper li poso asterisc, no ens en fiarem).

(3) La cova d'En Roca Guinarda, que ens testifica l'immens i segur saber folklòric del gran poeta, en suggereix una altra: SPELUCELLA 'la petita esplugà'; li he planyut l'asterisc, que no li nego, perquè aquest diminutiu el tenim provat de sobres en la nostra toponímia antiga, en 8 o 10 llocs, unes vegades amb la